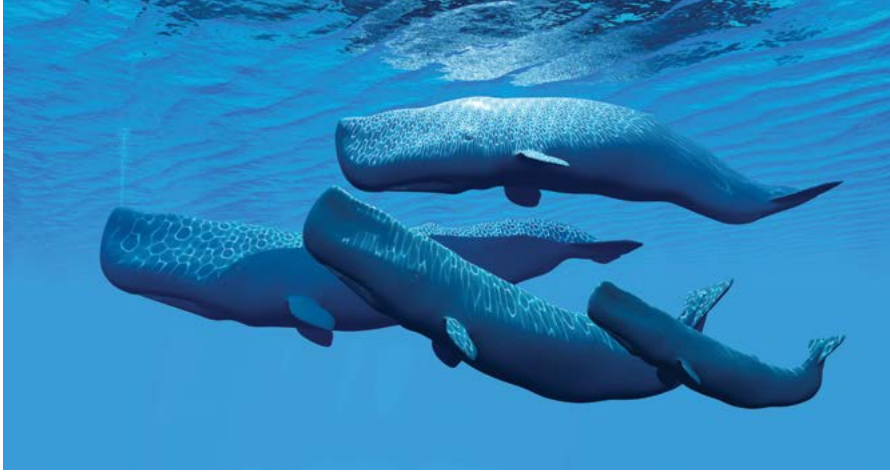

İspermeçet Balinalarının Tıkırtıları Bir Çeşit Kültüre İşaret Ediyor

İlay Çelik Sezer

İspermeçet balinaları tıkırtılar çıkararak anlaşıyor. Bu tıkırtılar üzerinde yeni yapılan bir araştırmanın bulgularına göre bu balinaların bir çeşit kültürü var. Nesilden nesile geçen yaşama biçimlerine kültür deniyor. Kültürün sadece insanlara has olup olmadığı tartışma konusu. Şimdiye kadarki araştırmalar yunusların, primatların, kuşların ve başka birkaç hayvan türünün daha kültürleri olduğunu düşündürüyor. İspermeçet balinaları üzerindeki yeni araştırmayı yürüten biyolog Mauricio Cantor ve ekibi, listeye bu balinaların da alınması gerektiği görüşünde.

Dişi ve yavru ispermeçet balinaları daha çok “konuşuyor”. Dişiler, anneler, anneanneler, teyzeler ve arkadaşlardan oluşan ortalama 12 kişilik küçük gruplar halinde geziyorlar. Bunlar yavrularını hep birlikte büyütüyor. Bu gruplar 30 ila 300 bireylik, klan adı verilen daha büyük topluluklara mensup. Her bir klandaki bireyler birbiriyle farklı tıkırtı örüntüleri kullanarak konuşuyor. Bu farklı tıkırtı örüntüleri insan dillerindeki şivelere benziyor.

Cantor ve arkadaşları balinaların nasıl farklı şiveler geliştirmiş olabileceğini anlamak için Galápagos Adaları çevresinde balinaları izledi. Balinaların kimliklerini ve davranışlarını kaydettiler. Balinaların seslerini kaydedip bu balinaların başka hangi balinalarla etkileşimde bulunduğunu takip ettiler.

Daha sonra laboratuvara döndüklerinde tüm verileri bir bilgisayara yüklediler. Sonra da bilgisayarı balinaların farklı şiveleri nasıl geliştirmiş olabileceğine ilişkin farklı senaryoları test etmek üzere programladılar. Belki de şiveler tesadüfen gelişmişti. Ya da belki de farklı şive özelliklerini veren ses özellikleri kalıtsal olarak aktarılıyordu. Bilgisayar programı bu iki senaryoyu da doğrulamadı. Bunun yerine balinaların farklı şiveleri çevrelerindeki diğer balinalardan öğrendiklerini gösterdi. Bu da bu balinaların bir çeşit kültürü olduğuna işaret ediyor. Cantor, balinaların seslerinin ya da kültürlerinin insanlarınkı kadar karmaşık ve çeşitli olduğunu iddia etmeseler de, aynı insan kültürü gibi balinalardaki kültürün de sosyal yapılanma açısından çok önemli olduğunu belirtiyor.

Nobel Ödülleri'nde Türk Bilim İnsanı Sürprizi

İlay Çelik Sezer

Bilim dünyasında merakla beklenen Nobel Ödülleri geçtiğimiz ay açıklandı.

2015 Nobel Fizik Ödülü nötrino salınımlarını keşfederek nötrinoların kütleye sahip olduğunu gösterdikleri araştırmalarından dolayı Takaaki Kajita ve Arthur B. McDonald'a verilecek. Tomas Lindahl, Paul Modrich ve Aziz Sancar DNA onarım mekanizmaları konusundaki çalışmalarından dolayı Nobel Kimya Ödülü'ne layık görüldü. Nobel Tıp veya Fizyoloji Ödülü'nü ise William C. Campbell, Satoshi Ōmura yuvarlak solucan adlı parazitin neden olduğu enfeksiyonlara karşı, Youyou Tu ise sıtmaya karşı yeni tedaviler geliştirilmesi konusundaki çalışmalarından dolayı kazandı.

Bu yılki Nobel Ödülleri ülkemiz için büyük bir sürpriz barındırıyordu. Aziz Sancar'ın Kimya Nobel'ine layık görülmesiyle ilk defa bir Türk bilim insanı Nobel alması hak kazanmış oldu. Aziz Sancar ve diğer ödül sahipleri ödülleri Aralık ayında Stockholm'de düzenlenecek törende alacak.